

ДІЛО

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Риннон 10., II. пов. Конт. почт. шади. 26.724. Адреса тел.: „Діло—Львів“. Число телефону 565. Рукописи редакція не звертає.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині: місячно . . . . . 3— К. чвертьрічно . . . . . 15— піврічно . . . . . 28— щорічно . . . . . 56— у Львові (без доставки): місячно . . . . . 4— К. чвертьрічно . . . . . 12— піврічно . . . . . 22— щорічно . . . . . 44— в Німеччині: піврічно . . . . . 28— М. щорічно . . . . . 56— За зміну адреси платять се 50 с.</p>	<p>Ціна оголошень: Ряди вступної, двомісячної або тримісячної ціни 100 с. в кварталі 1 К. в кварталі 1 1/2 К. в кварталі 2 К. в кварталі 3 К. Сторінки друку в день. Оголошення на суботу і неділю збільшені. Постійні оголошення на особливих умовах. Одні примірники коштують у Львові 16 с. на провінції 20 с.</p>
---	--	--

Видання: Видвничча Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Шемль Панейко.

Заведення целібату в гр.-кат. церкві.

Розпорядок митр. Шептицького. — Духовенство і світська інтелігенція проти введення целібату. — Депутація у Митрополита.

Львів, 10. вересня 1918.

„Львівсько-Архиепархіяльні Відомости“ з 11. серпня с. р. принесли на першій місці митрополитичне послання п. н. „О вихованню інтелігенції і євангельських радях“, підписане: „А. А. А.“, яке готує про висвітлення безжизного духовенства на жовтій, про хибі, спричинені жовтими духовенствами в гр.-кат. церкві, про потребу безжизного духовенства в цілі усунення цього хибі, і кінчиться етим розпорядком:

„Ті всі вагляди спокують мене застереженням, що в будуче повинно місце в семінарії, на вік 12 літ, лишень тим кандидатам духовенства, які сучасно рішені на стан безжизний. Митрополит і катедрал поручаю усильно прохати ради євангелія, не наважляючи однак ні на кому нікого“.

Сей розпорядок, який частинно вносить зміну в історичні властивості гр.-кат. церкви, є несподіваним і своїм радикалізмом викликає зрушення розворушення умів серед української громади.

Як тільки певна відомість, що такий розпорядок має вийти, явилася у Митрополита депутатами львівського духовенства, представниками його шкідливість такого акту і прохали здержатися в видання його. — Одні голоси найповажніших речників духовенства стали невслуханий і розпорядок таки вийшов.

Як відомо з комунікату в засідання Національного Комітету в 7. с. м., розпорядок Митрополита був предметом наради Народного Комітету, який рішив вислати до Митрополита депутатацію з представленням і проханням відмовити від виконання виданого безроздумно з духовенства і народом розпорядку. Депутація, зложена з найповажніших представників нашого громадянства — політичних, культурних діячів і учнів — не досягнула ніякого успіху.

Митрополит Шептицький став на становищі, що він має приказувати, а весь український народ слухати...

Ввечері 9. с. м. в год. 9. рамо явилася у митрополитській палаті депутатація, зложена з віце-президента державної ради і сеніора меслів Ю. Романчука, Б. президента Української Народної Республіки, д-ра Костя Левицького, теперішнього провідника УПР, д-ра Петра Петрушевича, члена палати вельмож, д-ра Дмитра Алевкс. Баранського, сеніора Станіслава д-ра Стеф. Федика і проф. унів. д-ра К. Сидорчука.

Президент Романчук виголосив до Експ. Митрополита осью промову:

„Ваша Експеціяніє Васеюродестейний наш Архиепархіяліє! Словукамі мирни привітаєм до церковно-адміністративного, і також діяльність в інтересах держави, архидієцї отсе з причиною занепокоєності, яке в нас і в цілій українській суспільності в Галичині викликає: запровадження введення целібату.“

Інституція суверенства духовенства, задержана у нас безперервно і після введення унії з римським папством і нашими архієпископами і найважливішою встановленою єдиною комитентною до сего сивоку в 1861 році у Львові. Введення целібату є одним із сушних прав уніятської церкви і є важною та визначною ознакою, якою відокремлює її від церкви римско-католицької, і на введення целібату змінивши її зверхній

Також не в кождній потребі і згоди всего загалу духовенства і вірних виходяча зміна мусілаб і оснабити саму унію та булаби великою для неї небезпечкою, отвиряючи дзері з одної сторони до латинізації, а в другій викликаючи природу реакцію до православія або безконфесійності.

А вже розширення унії на скід по мысли папи Кліментія VIII. булаби рішучо поставлена загорода.

Також врахитача потреба целібату у нас ніде і в нічим не показалася. Жонаті наші священники сповняють свої функції не гірше, коли не ліпше як безжизні, і с подруги не то не с їм в душастирстві взадую, але нераз і менше у т. зв. престого народу, радше помічю; і скількож-би могла десь колись здаватися потреба осіб безжизних, на се позиває аж надто вистарити інститутів монахів і монахинь.

Український наш народ відноситься і з дадалеко більшим довірем до жонатих своїх душастирів як до безжизних. Таї взагалі приклад безжизних священників спеціально при захитанню через теперішню війну святости тайли суплужества, може бути хіба усеяний від огляда моральним.

З національно-ж українського становища целібат, хібаби лиш частковий і часовий с дуже шкідливий і небезпечний, проваблюючи ніс майже найголовнішого приросту інтелігенції, віддаляючи нас від наших закордонних братів, та продовжуючи через ухвалення латинізації давню історичну поліолізацію, так, що в зязяз з декретями антицелібатя, як з відданнем Буїттан висилась дої референці, з висланням на шик аляюнів до Ізбруха і Раму по скасування духовної семінарії у Відні, в арештою заведення григоріанського календаря він мусить викликати підозріння вліволю і систематичного змагання до влітнячення і спольщення уніятських Українців.

І сему підозріння а бодаї відлученню не перешкодилоби ніяке особисте довіре і привязання до особи Вашої Експеціяніє, ніякі величезні заслуги для добра нашого народу і нашої церкви через тільки літ. Супроти ваги справи вага і найгіршої та найважливішої особистости все уступала, і ми мусілаб з сердечним жалем бачити, як ся правдива та і природна послідовність і гут знаходилаби місце.

Навіть якби справді заведення целібату могло могло бути добрим і корисним ділом, то теперішній час бузби до сего найменше відповідний. Український народ в Галичині, маючи тепер тільки важких трудностей до побереження, бузби запровадженню новою прикрою справою, боротьбою прота тему, що мусить уважати за небезпечку для своєї церкви і своєї національности. А світ гляділаб в зачудованні, що в часі загального демократичного, поступового та вільного руку у галицьких Українців дадяться мовби якісь реакційні стремління, що на вільних уніятських священників накладаються пуга, які рівночасно безжизні латинські священники в Чехії і в полудневій Славящині стараються скинути. А держага, когрії тепер особливо залежить в побільшенні людности і котра сему старается поособити, мадаби туг дізнати в гори введженого зменшування.

Ми, що тут ми явилася в найліпших інтенціях та с безсумнівно виразом загалу нашої суспільности, пресімо отже і мелимо Ваше Високе Пресвященство, як верхнього нашого архієпископа, як добродія і опікуна нашого народу: неохати хочби найдрібніше а невольююще введення целібату та управити даліше нашою церквою і опікуватися нашим народом згідно з його загальним бажанням та для загального добра.“

Висл. Митрополит, вислухавши промову,

почав дискусію і заявив, що не хоче вводити целібату, а задумує тільки частину питомців виплекати на целібат, бо потребує їх до висилки на місці, на префектів семінарії і т. п., що однак не хоче вводити ніякого примусу, а навіть не рад мати силузних безжизних священників. Кандидати на целібат збирали би окреме образование, так що будуть свого рода дії семінарії, одна для жонатого, а друга для безжизного клиру.

На се відповіли делегати, що в самім застереженню половини місць в семінарії, на протяж 12 літ, для питомців, які рішні на безжизний стан, вже міститься примус; що с річю не вказаною з дозволу вати неповідомити, бо 18-літніх хлопців до вази, що він буде безжизним, а рівночасно с річю педагогічною ділити питомців на дві категорії, вводити для них два роди образования на вір давного studium latinum і studium germanum, щоба аж в сій спосіб поширити розвід між духовенством: що навіть для монахів визначеній рік новітноту, яка зложить обіт, а для 18 літніх хлопців навіть сеї подеші не признає; що примус целібату вводиться безоглядно в греко-латинській єпархії; що целібат молодого покоління не видно в ніякій роботі, ані суспільній, ані національній, ані науковій і культурній, коли між жонатих духовенством були позакі учені, богослови, письменники, публіцисти та визначні суспільні діячі, які рівночасно сюзнали впродсе свої душастирські обовязки, може й краде, як безжизні священники. Делегати пресіла, щоба для місій, о скільки воли вказані і погрібні, поширено ідею монашого життя і щоба Митрополит не виконував своєї постанови в часі воєнних, в хвалі бореться о наше народне існування.

Колиж делегати дістали виняваюту відповідь, президент Романчук сказав: „Експеціяніє! Ставерджуємо з жалем, що відходимо від нашого Ахипастря без вдоволючої заяви і перестерігаємо перед боротьбою, яка визажеться задля сеї справи“.

Рівнож заявив проф. Студинський жаль, що гурток духовенства рішав таку важку справу без згоди всего клику і без вислухання гадки світських людей. Справа була предягом майже одностайного негативного рішення на соборі в р. 1891, і без собору не ялося її рішати. Накінчену суспільности боротьбу вона підойме і уже всіх заходів, щоби не допустити до введення целібату.

Бурян про війну і мир.

ВІДЕНЬ, 9. вересня (Таб). На прийняттю, данім в честь перебуваючих в гостині у Відні німецьких журналістів товариством віденських дневникарів і журналістів „Concordia“, забрав гелос міністер заграничних справ, гр. Бурян. Він говорив про значіння і завдання преси, згадав далі про значіння сюза між обома осередними державами і його поглибленню, яке с тільки логічним вислідом подій і служить дефензивним цілям, аби досягнути мир. Аж до цілковитого покінчення війни ні одна воююча сторона не може бути певною вислідом, не можна надіятися, аби яка-небудь сторона хотіла запровадити в військовій побіді. Се одно певне, що пролється ще багато крові, знищиться багато людського добра, заки воюючі сторони негта-нуть противника мілітарно побороли, коли се загальною можливе. Тому належить поставити питання: чи се не злочин супроти людства проливати кров і нищити асе, аби відтак на звалищах будувати майбутній рай на землі? Чи належить далі посвячувати гекатомби жертв в людях, аби досягнути такі воєнні цілі?

Думаю, що й противна сторона прийде до пересвідчення, що даліше обстоювання їх цілей, які не с впрачім монополем наших противників, с безвідставиме і що багато з них в основі і надійні розвіді перелюбують, що

вони там в багатьох випадках борються за уро-
єні справи. Наші вороги можуть легко переко-
натися, що у всіх справах людяності, будучи
міжнародних відносин не стрінуть в нашій сто-
роні опору, тільки власну потребу розвитку,
однак в рішеннях стати далі в обороні нашої
доброї справи.

Нехай тільки наші вороги дадуть нагоду
спокійно обговорити й розв'язати усі справи,
справи, які під сю пору діють воюючі сторо-
ни, — а можна думати про яку-небудь безпосе-
редню виміну думок, яка буде ще далі від
жирних переговорів — тоді може не буде потріб-
но жадного дальшого уряду, аби їх до себе
зблизити.

Не хочу вивити вас безвідставними вигля-
дами на мир в хвилі, коли ще весни дихорад-
ка потрясає світ, однак я мусів говорити про
мир, бо ми всі його чесно бажали. Ми хочемо
по силам причинитися до обопільного породо-
вління і полегшити прогостити шлях до миру, од-
нак в антревати у спільній обороні, як довго
се буде конечним. Преса і її представники є по-
кликані сповідати далі в сім великим завданням,
аби плевати і піддержувати духа, який одуше-
вляє наші знамениті війська, який нашій людно-
сти в краю помагає зносити усі тернини й не
достатки.

Відтак промовляли ще цісарсько-німецький
амбасадор гр. Ведель і міністер війни Ште-
гер Штайнер.

Українські сенатори і українська державна мова.

Київ, 7. вересня 1918.

На загальному засіданні державного сенату,
яке було присвячено виборам члена вер-
ховної колесії, виникла цікава суперечка про те,
яка мова повинна бути державною на Україні,
чи московська, чи українська. Частина сенаторів
обстоювала за першу, частинаж за другу. Пред-
ставник обронецької московської мови сен. Лаш-
варев казав, що на Україні діляють закони
російські, стже і державною мовою на Україні
повинна бути мова цих законів.

Йому опсували Шелухин і Б. Кістяков-
ський, які вважали на те, що говорити про
непорухність російських законів після рево-
люції і після того, як на руїнах Росії повстала
самостійна українська держава, зовсім не до-
водиться. Між тим практика українського — хоч
не довгого державного життя показала, що
державною мовою на Україні є мова україн-
ська, бо на ній видавалися всі грамоти геть-
мана, на ній же ведеться все діловодство по
міністерствах і т. и. Далі та частина сенаторів,
що обстоювала за московську мову, захопилася
ва инший довід, мовляв української багато хто
не розуміє, московську ж розуміють усі.

Українська вдача.

В королівській палаті в Букарешті на пра-
ві побідника Макензен сидить, половинною ру-
мунської землі на праві воєнної окупації у-
правляє.

Прошений гість і приятель Айхгорн на зе-
млю українську вступає.

— Коли Ваша Ексцеленція уважати-меге,
що наша приятельська поміч уже Вам не по-
тріба, звістите мене — пише Гердлінг до міні-
стра президента.

Сейм румунський у Яссах раду радить як
свою у війні побиту, болями пригноблену, жи-
дівськими Kriegergi winner-ами обкрадену, усяки-
ми викрутасами, без контрибуції обмотану рідну
землю з нужди — біди вивести.

Міністри бубнять, що війну почали, на суд-
розправу тягне.

— Я на суд сей не з'являюсь, відповіди
ніякої за свої винки, які я по своему широкому
розумінню для добра вітчизни робив, тепер дя-
вати не буду, коли на нашій землі чужа окупа-
ція стоїть. Компетентні теперішнього суду не
признаю — каже міністер Буагіню.

Українська Центральна Рада раду радить,
як трудовому українському народови податки
зменшити, як його землю наділити, як панам
Ляхам, Жидам і Москалям по правді на україн-
ській землі жити-бути уладити.

Приятелі поможуть нам, надіються шире-
сердечні.

Поляків на Україні багато а усі вони пан-
шванним духом вишуть.

Жидів на Україні багато, а большевицки
налягають і нюх гешефтярський з покон віку
знають.

Got! bewahre vor dem jüdischen Mojech
(хитрості) und dem geijschen Kojech (вжстук) —
каже жидівська пословиця.

Щоб тільки вовк був ситий, про мужиць-
ку війну нехай Рада дбає як знає, — кажуть
одні і другі.

Час горячий революційний.

Зрештою рішено було протокол загального
вїбрання скласти на двох мовах, опублікованіяж
яку про тимчасову владу колегії в „Держав-
ному Вістнику“ повинно бути здійснено на у-
країнській мові.

Як бачимо а сеї дискусії, гарних україн-
ських сенаторів має Україна — обрусите-
лів, які вжуться в українській сенаті накидати
українській державі російську державну мову.
І такі люди мають бути підпорою державної
самостійності України!

Гетьман України в німецькій головній квартирі.

Берлін 9. вересня.

Гетьман Скоропадський мав в головній ква-
тирі розмову з генеральним полковим маршалом
Гіденбургом і генералом Людендорфом.
Відтак прийняв гетьман австро угорського амба-
сатора в Берліні ки. Гогенлофге.

Ухвали польських людовців.

З'єднинена Польша з доступом до моря.

Львів 10. вересня 1918.

В суботу, дня 7. с. м. відбулися в Крако-
ві збори заступників польської людовчої партії
в Галичині і Конгресовій Польщі, на яких ухва-
лено таку резолюцію:

„Супроти аусиль самозванчих заступників
польського народу в реді Радкилля і Ронке-
ра, які неправно іменем польського народу зчу-
ють в Берліні торгувати польським вітчизною
і які навіть не жахаються зректися польських
областей, стверджують однодушно, що до рі-
шення в питанню про будучину Польщі і її
державного устрою є покликаний тільки поль-
ський нарід, який ніколи не згодиться на пе-
дія польської вітчизни і який домагається злю
незалежності і з'єднинення усіх польських об-
ластей, як також доступу до власного моря“.

В неділю, 8. с. м. відбулися також в Тарнозі
великі збори польських людовців. Збрали про-
водив пос. Бейке, реферати вголосили па.
Вітосі Тетмаєр. В ухвалених резолюціях
солідаризуються людовці з цілим польським
народом, протестують проти злочинного пе-
ділу Польщі, григнуть конечність порозуміння
і тісного зв'язку з славянськими братами в ці-
лі спільного діланья, виганяють клуб поль-
ських людовців в парламенті виступити з поль-
ського кося і порозумітися в славянськими
партіями в парламенті та акінці переведення
земельної реформи, бо польська земля мусить
належати виключно до тих, які її управляють.

Times is money.

До роботи взяв ся жидівський фактор на
імя Добрий. Уже за царя Миколи був він між
тими, що у мутній воді воєнної хуртовини рибу
свою ловив, з єудами пізнався та з кри-
міналісм. У жидга Дсброго „моєх“ добрий, ру-
ка спритна.

Добра — масти панські, що наділу між
нарід баялись на німецькі банки переписались,
цукроварні, що монополію державною бозумились,
у німецькі руни перепродались.

Штики Раду з її земельною реформою і
з її монополіями реанігали. Наредні міністри
із Ради в тюрмі опинились.

Гетьманська влада настала на Україні.

У городі Києві міністра Голубовича і то-
варишів на суд на розправу тягнуть. Перед суд
гетьманський? У стоянці гетьманській, у городі
Києві, на землі української самостійної держави
воєнний суд німецький українських міністрів
судить.

Маже бути, що сю справу рішили собі у
кружку фамілійному на родинній бядачці пані
Дурново Скоропадська і пані Дурново Айхгорн.
Як рідня так рідня, як приятельство так уже
приятельство.

Unter Kameraden ist es ganz egal — се клич
у пруським війську.

Міністер Голубович і товариші йдуть на
той суд і відповіди дають на питання, які їм
ставити німецький прокурор. Українські міністри
в українській державі ще і по московськи бала-
кають, бо пан прокурор так хоче. Мияенька
українська вдача!

Пан прокурор ще і на сміх міністра під-
німає.

— Ви крилися перед судом — каже про-
курор.

— Ні, не крився — викручується міністер
— а так собі ночував деколи поза хатою.

Переслідування учительства на Україні.

Виница 7. вересня 1918

Серед масових арештів, котрі тепер відбу-
ваються скрізь по Україні, позначене місце зна-
мають учителі — ті учителі, котрі виявляли
себе з національного боку як свідомі культурні
громадянські рабінники, ті учителі, в котрих
жизнь наша мала державу від нерозумних вла-
сти. Арештують їх т. зв. українські власти бо
найменшої основи, обвинувачення.

В ті часи, коли по всій Україні бушувало
революційне море большевицкому, коли здавалося,
що ця хижацька хвиля заляде всіх і все, украї-
нське учительство заспокоювало ці розбурхані
маси, свинювало селянство від нерозумних вла-
сти. За це все, те саме учительство тепер ареш-
тують нарід проти учительства ведеться війна.
Ганіювана агітація проти цього чи такого ви-
ступля, підбурюється селян, щоб вони склали
приговори проти виселення негідних власних
власникам учителів. Учителів Українці арешту-
ють „українські“ власти, — старости пан-
щини, державна варта — бушні уездні казначе-
ники, російські жандарми, поліцейські і про-
чиновництво, котре через довший час було ви-
гребане, тепер однак буде „єдну нещас-
лику“ вибачайте українську державу. Арештовують
тепер виключно на даносі і то значно не-
освіті, виступають проти української школи.
Щоби вся ненависть за ці арешти не впа-
ла на українські власти, тоді йдуть даноси до ка-
стрійських властей, мовляв, це небезпечний ак-
тор проти австро угорських війск — його
треба арештувати.

І держать їх по тюрмах цілими тижнями,
цілими місяцями. Відтак, коли прокурор не
визволює їх, ніяких обвинувачень визволюють їх і ста-
ють ксжим учителем: потягають по тюрмах, ви-
знухаються, псглузують і — випустять.

Можна подати цілі десятки імен учителів,
котрих арештували і котрих... мають ще арешту-
вати. Учителство розбігається, ховається, щоб
не попасти в тюрму. З одного повіту пере-
дять у другий, на другі псади, де їх не ви-
ють як громадянських діячів!

В останнім часі (31/VIII) заарештували
жизньна варта у Винниці губерніяльного комісар
по освіті Щирцю не злати лише, чи як
печного агітатора, чи як ворога української
держави. Сидить він в тюрмі а в канцелярії
його десятки людей ждуть, бо означена
німа рік, треба вортитися в справі підручнику
в справі розміщення учителів... Таке то діє
„на нашій славній Україні“.

Остання

Свідки показують, що міністер так
вався.

— Признайся, пане міністре, Голубович,
— Ховався, бо суду чужого над собою
не признаю.

— Воно вишлюби і краше і гідніше. Во-
одно вам, пане міністре, двох років тюрми
минувати. Так уже з печину буде для
сіх яєне.

Ех! який ти герой, пане Братіану руму-
ський, хоть ти мира не заключав і Гердлінг
тебе письма ніякого не писав.

У Берестю „самоозначення народів, не-
анексії, нема контрибуції“. — Нема побіджене-
нема побіджене. Добрі сусіди і приятелі.
В Букарешті побідник мирову уряд
диктує.

Земля холмська хоть в Берестю в
чатю і підписом власноручним приятелів
України принадлежна тепер у воздухі
дистала.

Про Крим і дих затих, хоть українські
ваки Севастополь від большевицків взяли.

У війні добята Румунія від побідника
сарабію в гостинець дістала.

Українська Рада, правда протест
ла український Хетям та Ахерман ритуальні
лась і приятелів за самоозначення народів
міч позває.

— „Desinteressement“ — озвалися
В українській чваносі таття одного
значного політика позваєся, а хий
ясно „польські жалі“ виревує, що
бушні те спривді в холмській справі, ім.
кам, кривда сталася. — Щирсердечна
ність українська! Вона, та шира — сер-
обективність, Полякам і Жидам на Україні
вональну автономію на тарілиці
Добром хотять ворога споконвічного
брити.

„Се, стіна охоронна проти виривання
влянського“ глузують на весь світ Румунія і

Господарка в державних лісах.

Відень, 8. вересня 1918.

Субкомітет комісії для відбудови в Палаці після злочинів загіт господарки в державних і фондацийних лісах. З сего звіту видно, що управа державних лісів продала державно спекулянтам і гандлярям, а що йно відкуповувала Централь для відбудови Галичини і заплатила очегидно тільки оден мільйон корон більше. В Вальччині знищено наліч корон будинків 68.867 будинків. Для відбудови цих будинків треба було 7 мільйонів кубічних метрів дерева. Аби одержати сю кількість дерева треба було посвятити цілу продукцію усіх державних лісів протягом 15 літ. Однією міністерство рільництва спродало весь будівельний матеріал на цілих десять літ гандлярям і посередникам. Вислід був такий, що міністерство продало будівельний матеріал по 15—23 кор. за кубічний метр на пни, а централь за кубічний метр купувала той сам матеріал від спекулянтів і платила по 200 К. і більше. Подібно й дерево на опал продано гандлярям по 3—4½ кор., а вони відпродавали по 150—200 К.

Для відбудови Буквини потреба бодай 2½ мільйонів кубічних метрів дерева, яке можна було мати в величезних лісах буквинського релігійного фонду. Однак й управа дїбр релігійного фонду звязалася в різніми товариствами і приватними фірмами на довгий протязок часу. Наслідком сього йде також і відбудова Буквини дуже пиняво, бо на 125.000 вагонів дерева, яких треба було в першій кварталі 1918 р. доставлено тільки 32 вагонів.

Субкомітет домагається, аби зрвати не тільки в системюю видачі дерева з державних лісів гандлярям, уневажити заключені в ними контракти та зреорганізувати основно лісову господарку.

В італійського боввища.

ВІДЕНЬ, 9. вересня 1918 (Ткб) Урядово: На Монте Пертіка відперто огнем передвчера і вчора рано італійські наступи. Неприятель потерпів тяжкі втрати.

З боїв на Заході.

БЕРЛІН, 9. вересня 1918 (Ткб). Урядово: Місцеві боротьби на північ від ліса Rügsteert і над каналом La Besse. На північ від Аггентієрес ударив неприятель на ного. Ми його відверли і взяли полонених. На відтинку каналу Arieux-Нунтінсонт діяльність артилерії і стежні боротьби. На південь від шляху Регенпе-Самбага і неприятель свої наступи великими силами

проти становищ Souzevicoourt-Erehy (на північ від Темпліх). Вони не вдалися серед тяжких втрат для неприятеля. Наші війська, котрі стояли на переді, не допустили вчора переважачим неприятельським силам посунутись наперед череа St. Simon і череа канал Stozit. Стежні боротьби між Ailette і Оавюю. Неприятель по кількарвових безуспішних частинних наступлах пішов вчора густими рядами до наступу. Ми його кроваво відверли на північ фронті в боях в близька і протинаступами. Між Есною і Вельє не вдалися частинні наступи неприятеля. В Шампанії частинні неприятельські наступи.

НОВИНКИ.

Львів 10. вересня 1918.

— Шпіцмільер міністром фінансів. „Wiener Zig.“ в числі з 10. с. м. містить цісарське відручне письмо, яким бар. др Шпіцмільер іменованій спільним міністром фінансів.

— Намісник ген. Гуйн вернув до Львова.

— Поворот з полону. До нашої редакції завітав по чотиролітній розлуці наш довголітній товариш праці п. Олекса Кузьма. Від редакційної праці в „Ділі“ і „Свободі“ відірваве його мобілізаційне покликання і він в ранзі поручника відбув перші бої на схід від Львова в серпні 1914 р. Призначчі Перемишля дістався він в ранзі надпоручника в полон, де перебував аж доси. Інтензивна умова прядя, якою займався він весь час, зберегла його фізичній умові сили і по чотиролітнім небаченню став він перед нами вначечіб ми тільки вчора його бачили. Очевидно, до нашої редакції завітав він тільки як гість, бо військові обов'язки кличуть його в ряди армії. — Рівночасно вернув з полону втаман УСС. п. Семен Герук, редактор „Руслава“ і заслужений діяч „Сокола“. П. Герук від початку війни боровся в рядах УСС і в погоні попав у боях коло Бережан в літ; 1916 р.

— Польська навала на Україну. Краківський „Ilustrowany kuryer codzienny“ приніс в ч. 137. з 22. серпня с. р. нотатку п. з. „Rzecz polskiego szkoleniwa na Ukrainie“, де сквазні: „Світлий розвіл пельського шкільництва на Україні дає радисний доказ нашої життєвої сили в новій державі. Після звіту останнього візду пельського учительства в Винниці — було в посліднім шкільнім році 453 народних шкіл на Поділю. Вчидося в них 32.201 дитий під проводом 660 учительських сил. З'їзд в Винниці рішив побільшити сіль початкових шкіл, а також приступити до заснування шкіл середних і фахових. Обговорено також коначність творення учительських курсів і семінарів, а варазом зорганізування великого Товариства пельського учительства „на кресах“. На Україні правобічній існують уже в 10 більших осередках міських пельські середні школи, а в самім Києві працює Пельська Університетська Коллегія, якої удержання вичисить 100.000 рублів на рік. Той же „Курер“ приносить в ч. 138. відомість про „Smutny stan szkolnicwa w miastach Królestwa Polskiego“. Пишеться там ось як: „Дати, вібрані із 113 місцевостей дають взагалі пригноблячий образ теперішнього положення пельського шкільництва. Відносини представляються тепер так, що в 11 пельських містах (між сям у Варшаві, Лодаї, Соснівці і Ченстохові) учиться 123.458 дитий, з того 16.000 в Варшаві, (в Краківі, який є 4 рази менший образується більш 25.000 дитей. — Прім. Ред. „Кур.“), 23.492 в Лодзі, 3.466 в Любліні, 3.412 в Соснівці, 2.129 в Ченстохові і 1.612 в Каліші. В сих числах не взятю під увагу пельських приватних шкіл та жидівських конфесійних (хайдєрів). Справа шкільних льокалів представляється не менш сумно. Варшава має 555 шкільних кімнат, Лодзь 591, Любліні 102, Сосновець 63, Пйотрків 52, Томашів 43, Ченстохова і Згєж по 41, Кельце і Каліш по 32, Плоцк 27 і Скерневіце 22. Школи містяться понайбільше в винайнятих льокалах. Тільки 119 шкільних будинків в Польщі є публичним добром; з сего числа на Варшаву припадає 3, на Лодзь 0.“ „Проречисті числа“ — кіпчить справоздавець. Та ще більше ті числа, вібрані з одного тільки Поділя, говорять нам. Українцям: Вони відкривають нам із незрівняною ясністю пельську кертичну роботу на українських землях. З крайним занедбаннем освіти у власнім краю, Польки кинули всі свої матеріальні й культурні сили на завойовання України. Нехай мисляться анальфабети в Варшаві, нехай мислююдна Лодзь не має ні одного шкільного будинку, щоб тільки процвітала фабрикація Польків на Україні. Крайна пора, щоби українська суспільність і українське правительство не гляділи на се байдужно!

— Упривілейоване східної Галичини. Нехай хто скаже, що про нас не дбають. Правительство творить 72 нових постерунків жандармерії — з того 56 в місцях заселених або виключно або переважно українським населенням. Чи жми покривлені і чи відбувава не йде? Що на заході вже йдуть експропріації в ясний день, то там не втрібно тільки постерунків.

— П. Василь Струк, директор „Сільського Господаря“, одержав титул цісарського радника.

— Прохання В. Винниченка. Володимир Винниченко подав до міської думи в Києві прохання, щоб йому одвели кланоть землі на Грушках вище Шевченковсі мгили для збуаування будинка.

— Укр. студенство й український національний союз. Організоване українське студенство м. Києва на останніх своїх зборах ухвалило присягнись до Українського Національного Союзу і делегувало туди свого представника.

Виплата зачетів

для учительства.

Рада шкільна краєва одержала в міністерства просвіти рескрипт з 30. серпня 1918. ч. 29.306 XIII. в справі признання і виплати нагородному учительству зачетів 75% на дорожні додатки державно-краєві за рік 1918.

Після постанов сього рескрипту мають бути признані учительству в чинній службі народних і виділових кіл, емеритам, вдовам і сиротам по тих учителях здержавного і краєвого фонду по половині сі зачети після слідуючої скалі:

А. Для учительства в чинній службі: 1) в народних школах — до 10 літ служби 729 кор. (I. кл. безженні і бездітні вдіви), 1080 кор. (II. кл. жонаті без дітний і вдіви з 1 дитявом), 1476 кор. (III. кл. жонаті в 1 або 2 дітями, вдіви з 2 або 3 дітями), 1872 кор. (IV. кл. жонаті в 3 або 4 дітями, вдіви з 4 або 5 дітями), 2.268 кор. (V. кл. жонаті в більше як 4 дітями і вдіви з більше як 5 дітями; від 11—16 літ служби 954 кор. (I. кл.) 1.314 кор. (II. кл.), 1.710 кор. (III. кл.), 2.106 кор. (IV. кл.), 2.502 кор. (V. кл.); від 17—23 літ служби 1161 кор. (I. кл.), 1512 кор. (II. кл.), 1.908 кор. (III. кл.), 2.504 кор. (IV. кл.), 2.709 кор. (V. кл.); від 24—40 літ служби 1.314 кор. (I. кл.), 1.854 кор. (II. кл.), 2.230 кор. (III. кл.), 2.646 кор. (IV. кл.), 3.042 кор. (V. кл.).

2) В виділових школах — до 10 літ служби 954 кор. (I. кл.), 1314 кор. (II. кл.), 1710 кор. (III. кл.), 2106 кор. (IV. кл.), 2502 кор. (V. кл.); від 11—17 літ 1161 кор. (I. кл.), 1512 кор. (II. кл.), 1908 кор. (III. кл.), 2304 кор. (IV. кл.), 2700 кор. (V. кл.); від 18—27 літ 1314 кор. (I. кл.), 1854 кор. (II. кл.), 2250 кор. (III. кл.), 2646 кор. (IV. кл.), 3042 кор. (V. кл.); від 28—40 літ 1332 кор. (I. кл.), 2187 кор. (II. кл.), 2691 кор. (III. кл.), 3195 кор. (IV. кл.), 3699 кор. (V. кл.).

Б. Для учительства за рсмунєрацією 411 кор.

В. Для учительства емеритованого:

1) народних шкіл — до 15 літ служби 432 кор., понад 15 літ служби 540 кор.

2) виділових шкіл — до 10 літ служби 432 кор., до 20 літ служби 540 кор., понад 20 літ служби 567 кор.

Г. Для вдів по учителях:

1) народних шкіл, котрі служили до 15 літ — 351 кор., понад 15 літ — 432 кор.

2) виділових шкіл, котрі служили до 10 літ — 351 кор., від 10—20 літ 432 кор., понад 20 літ 513 кор.

Г. Для сиріт по учителях народних шкіл і виділових: 1) без батька 162 кор., 2) без родичів 270 кор.

Д. Для вдів по учителях народних і виділових шкіл, котрі пебирають дар з ласки в квоті до 100 кор., мають тепер дістати ще зачету 81 кор., котрі пебивають від 100—800 кор. — 108 кор., понад 800 кор. — 135 кор.

З зачетів сих належать стягнути квоту яку учительство пебрало в 1918 р. як краєві додатки, а се III. і IV. рату сих краєв. додатків (враз з т. зв. надвичайними причинсами) за шк. рік 1917/18, і першу рату краєвого додатку за 1918/19 шк. рік, яку визначено яке зачет на державно-краєвий додаток. Рада шкільна краєва заряджує рівночасно зладженне асигнат, які в міру можливости будуть в найближшій часі розіслані.

сідки України, як заклали свою стацію у Бендерях.

„А чи ви чули добрі люди, що тепер на Україні настало?“ Чуеш і ухаи не віриш, видиш і очам не віриш.

Се не в Галичині, де ми уже уське бачили і до усього привикли, де від віків пани і господарі українському народови як тому віслюковни у Европій кавці що дня порцію зменшають. Се видержав у тій кавці віслюк збунтувався і дох. Український нарід в Галичині зрешет зрешет, зот в голоду вухче, водяче своє через мотузком стигає і не дихає.

Се на Україні, на свбідній державній Україні, де воля козацька колись буяла, де завітте козацьке славилось, де колївшина — підламачина страхи на визискувачів хрещених і незрешених наганяла. Jasnje rapow'e там на Україні розвіждають, самі собі суд і розправу чинять, котрибудію своїм судом панським нагадають, людей нагайками парять, на гиляки вишють, пекло на землі творять.

Und der Himmel voller Huld sieht das alles als Geduld.

Колі ти червяком зробишся, то не дивись, що тебе перший ліпший чебїт роздасть — каже кеїтсбергський філософ Кант. На податливости Севрюка, на млавости Гелубовича, на „обективности“ політків, що чуку „криду“ розуміють, а за своєю лінію терпеливості, української держави не поставили. Паниркові протести і заклякка до прятелів і до усіх Европи підуть тудя, де мягкому палком товтаб під бороду того довго-терпеливого, аби голову йому підвести. і посоловілим чаш світ показати.

Гетьман обіцяв сильну і тверду владу. Qui vivit vegeta.

Пожаємо — побачимо.

„З першка могутости в ніщо“ (СУМЕРК БОГА ВІЙНИ)

Величаву істо-
ричну драму з
наполеонських
часів висвітлює

ніно
„КОПЕРНИК“
вул Коперника ч. 9.

Зямените до-
повнене про-
грами
Чудова
міжична
ілюстрація!

Чому найбільше пінсувати VIII. воєнну
позичку через життєве обезпечення
в облігах VIII. воєнної позички?

Бо за невелику грошову суму можна під-
писати значну суму VIII. воєнної позички і та-
ким чином забезпечити або собі на старші лі-
та або своїй родині на випадок своєї вчасній-
шої смерті значний капітал.

Тому обезпечуйте ся на життє в VIII.
воєнній позичці в одинокім українським ТОВА-
РИСТВІ взаїмних обезпечень на життє і ренти
„КАРПАТИ“ у Львові вул. Руська ч. 18.
XII. 6. 1-2

Народний фонд.

Зібрані датки належить переслати до
Красного Союзу кредиторів у Львові, Ринок
10., ч. вк. км. 5000.

ЗВІСТІЯ.

Середа, 11. серпня 1918.

Н и н і: греко-кат.: Усіх. гл. І. К. — римо-кат.
Якш і Прот.

Вантра: греко-кат.: Александра — римо-кат.
Гелісна.

Вписи до дитячої школи і нової укр.
школи відбудуться 11. і 12. вересня від 4 — 6
год. понед. в школі ім. Шевченка при вул.
Механицького 12. І. пів. Принятті будуть діти від
4—10 р. життя. Школа обіймає крім правиль-
ної науки курси музики, німецької і францу-
ської мови, дитячі ремесла (модельовання, ри-
сунок, виріб забавок, столярство). Наука зачить-
ся 14. вересня в год. 3. полуд. Дирекція. 1—2

Видія тов. „Жіноча Громада“ в Дрого-
бичи повідомляє всіх членів, що дня 22. с. м.
(в неділю) в год. 5 по неділю в сали Наро-
дного Дому відбудуться Загальні Збори зі
сідучим коридком нарад. 1) Відчитання протоко-
лу з попередніх Загальних Зборів. 2) Звіт з ді-
яльності Виділу. 3) Звіт з касовости. 4) Абсо-
лютерія уступачому Виділу. 5) Вибір но-
вого Виділу. 6) Внесення і вант.

Т-во „Вернігора“ прахє УСС. п. Со-
рохтез вернути негайно вилучений альбом
„Українська Старовина“ з картин худ. Василь-
ківського та Самокиша. Пондаюча вартість,
альбом з бібліогр. рідкість і гравювальна влас-
ність. Певарету жау 2 тижні. Члєв Уиравн В.
Отаманівський.

Загальні збори товариства українських
слуг і зарібничка „Сиял“ у Львові, відбудуться
в неділю, 22. с. м. зі звичайним денним по-
рядком. Печаток в год. 5. пєд. — За виділ о.
Евген Гузар голова, Іван Степан члєн виділу.

В п. к. муж. учит. семінарії у Львові
розпичється іспит ірїхости кїсьмєнний д. 16.,
устний д. 25. вересня.

З української приватної гімназії в Ка-
луші. Вписи до I. і II-ї класи української,
приватної гімназії в Калуші розпичались дня
2. вересня; наука дня 5. вересня. Нові, спіанєні
з оправдані зголєшеннє уагляднюється. Дирекція.

З українського приватного учительсько-
го семінара в Калуші. Вписи на I. рік укр-
їнського приватного учительського семінара в
Калуші розпичались і трєсатї-жуть до кінця
вересня. Зголєшеннє приймєє дирекція укр-
їнської гімназії.

Подєсьмє до відомє всім, що вписи на
приготовлюючий курс як і до першої гімназіаль-
ної в Луші к. Самбєра трєвають черєз пїлий
місьць вересєнь. Вступні іспити до першої гі-
мназіальної відбудуться 23. і 24. вересня. При-
нятї мають життєсєнє вже 29. вересня, бо при-
видільнє жаує зачєсьє 1. жєтєвє с. р. Прини-
маєтьсє також приватистїє з всіх клас гімназі-
альних. 455 3—3

ІВАНОВИ ФРАНКОВИ

складки на менушєт-портрет приймєє Крас-
ний Союз Кредиторів у Львові — числє
книжєчєннє іхладнїчєї 4888.

При відбудові вран

треба пам'ятати, щоби відбудовані будинки сей
час обезпечити

в Товаристві взаїмних обезпечень „Дістор“
у Львові, вул. Руська ч. 20. І. п. 1-2

ПОДЯКА.

Подобалося Всевишньому вибрати нам
Найдорошу Донечку і Сестру Нелюсю, уч. III.
кл. укр. гімназ. в Перемишлях, дня 14. серпня
с. р. В тїм тяжкій горю визнали ми стїльки
прихильности, помочи і розради від рідні, при-
ятелїв і знакомих, щє не сила всім вокрема по-
дякувати. Тому сею дорогою складаємє найщї-
рїйшу подєку: Вр. о. Крилош. М. Коржєшови
з Перемишля за прєвід в похоронї, о. кан. В.
Ільницькому з Гороховцє за щїре і зворуша-
ючє надгроблє слово, Вр. Огєям Дан. Михай-
левому в Вапєвцє, Микол. Котєцькому в Бїль-
шєвє, Іос. Левницькому зі Слизницї, Вас. Ола-
рївськєму з Нижанкович; Вр. о. Н. Уруськєму
в Кракєві, що підчас недуги потїшив, приго-
товив Пєкїйну на останню дорогу,

Дєкуємє: впов. п. дир. А. Ализькевичови
за прєгарнє надгроблє слово, Вр. Панєм Але-
ськевичєвїй, Ст. Лївчанїй і М. Бєбєрїзїй за
помїч і розраду в тїм тяжкій горю

Дєкуємє: Вр. проф. О. Цпанєвський,
Кормєшєнїй, Ільницький, др. Теофіл. Кормє-
шєвн, проф. Вєлянськєму, проф. Малїновськє-
му, кап. Ульєїховї, Товаришам і Товаришкєм
Пєкїйнєй, Тов. „Сїч“ в Тисєвїй і Вїм Грома-
дєчєм, що причинилися до звєлєчєннє сьогє
жєлїбогє свєтє.

Дєкуємє рївнож Всїм, щє послїшили, чи
то устнє чи письмєннє зі словєми поїтки.

Нехай Всевишний надгорєдїть Вам Вїм і
хорєнтїє від пєдїбногє нещєстє.

Вєлєдїчїр і Юлія Гнїлєвїч
Іван, Яєрослав, Константїн, Стєфан — брєтє
Тисєвє, 6. вересня 1918. А. 489

КОНКУРС

Стєврєнїгїйський Інститут потребує сейчас
настєятєлє до вєдєннє питємцїєз Бурси Інсти-
тута. Рефєктуєсь на студєнтїєз фїлєзєфїнчєгє
факультєту, пєрєжєнєствє маєть тї, котрї вміють
вчїтї котнєгє слїву і врєвєдїтї хор. Условнї
пїсля умєвнє. Пєданнє належїть вносїтї до
канцєлярїї Стєврєнїгїйськєгє Інститута у Льво-
вї — Блєхарєвськє ч. 9.

Львів, 9. вересня 1918.

488 Др. Фєдєк.

НАДІСЛАНЕ.

Адвокат Д-р Стефан Божєнський

в Збарєжє повернув і вєдє далї канцєлярїю
в власнїм домї. 447 4—6

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Др. К. Терлєцький

вернув і вєдє канцєлярїю в Берєжанєх ул. Ад-
мївкє ч. 26. 485 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

НОВІ ЛЬОСИ

Аєстрїйськєгє Червєногє Хрє-
стє поручємє за гєтїнку, ра-
вом в пєдєтєком і портєк на
44 К (у Львовї 43 К 20 сот.).
Льосн тї мають рїчє 4 тїєвєнє і шїлькєдєсєтє
гєловнїх шїрїєннїх. На сїлату поручємє 5 льєсїє
равєм на 20 К в 36-єх рєтєх по 7 К 50 сот. Пєрнє
рєтє 12 К, далїєнї по 7 К 50 сот. Прєво грїє почї-
нє сє з вєплєчєннєм пєршєгє рєтє.

Дїм Банковий МІЦ і КЛЕВ
ІХ. 13—10 у Львовї, пє. Марїєвськє ч. 7.

Студєнт унївєрситєту шукає лекцїє або повєлуєдєсє-
гє бєрєзєногє мєстє у Львовї або карєл під Львовєм.
Услїєкє: цїлє удєржєннє. Лєскєнї аголєшєннє до 15. ве-
рєсєнє с. р. під „Зїєнтє: удєржєннє“ до Адм. „Дїєлє“.

487 3—3

Кавалєр сїмпєтїчнїй, лїт 32, нє стєврєнїєкємє
пїєм, в брєчу вєдєомєстєх пєвнєєх корєспєндєнцїє
дєрєно і посїжєно в мєтрїкєвїєнїєй цїє. Фєтєрєвє
пєжєлєнє. — Лїстї про лу слєтє до Адмїєстрїєї „Дїєлє“
під: „Нєдїє ч. 8.“ — За дїскрєцїю рєчу слєвоє чїєтє
478 4—4

Зараз на продаж.

Кїлькє камїєнїє (цїлий комплєкс) в Пєрємї-
шлєх при голєвнїй вулицї. Блїзшї пєдєсєкєнїє і
зголєшєннє до дня 20. вересня 1918 в Товєрї-
стєї звїємнєгє кредїту „Вїрє“ в Пєрємїшлєх.
490 1—2 ДИРЕКЦІЯ.

— Приватні курси грїє на сїрїєцїє.
Зголєшєннє від 3—5 по полуднїє приймєє Ієвє
Лєвїцькїй — вул. Мурєрськє 29/7.
415 7—11

Пєрємїшлє Пятковє дек. Вїрєвїєвськїє
самїє добрїє прикємєтє, ає аж 37 кїльмєтрєвє пїє
Пєрємїшлє. 440 8—11

Українськїє книжкїє. Хтє має нєлїєр вєкуєтїє
Гїєськїєх книжєк (бєлїєтрїєстїєкє) хїй вєрєнє
до Яєрослєвє Яєкєвїчє, студєнтє унївєрситєту у
Львовї вул. Крашєвськєгє ч. 23/1. 474 4—5

Від 100 штук і більше

дєстєрєчємє за пєчєтєвою послїєлатєю блїєнїє
дєбрїє трєвєнїє дрєтнїє кєшїє до голєдєрє-
ськєгє ужатку. 30 см—25 см. За штєку 20 К.
E. Bincer Wien I. Sterngasse Nr. 13. 481

Пошукуєсь совїєсногє і вєдє
інєтєрєкторє нї цїєй шкїль, рїє до двєх клєсїє
з I. клє. гїєлє. Платєє добрє. Зголєшєннє в
дєданнєм услїєйїє приймєє о. Васїль Терлєцькїй,
Гуєнїєскє п. Буск. 484 1—2

Штучні церковні цїтї

поручєє

Стєфанїє Пєгорєцькє
в СТРИЮ. 482-4

СПІВАНИК УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

В опрєвї: Оєлєднїєкє в красєкєх, 128 стор., 83 нєтєвї
нєтєвнїє на одїєн голєс, 68 обрєвїєцїє. Прєгарєє сєкєтє.
Цїєвє 5 кор. — Жєдєтєє за послїєлатєю: Zentral-
leitung der ukrainischen Legion, Wien VIII., Le-
derergasse 20. — 3 полє трєбє слєтїє К 370 шїрє
VIII 33-4

Маркс Гїршєнфєлєдєр

фєбрїєкє склєдовнїх чєстїєк до сєвоєдєрє
і лїтєкїєв і фєбрїєкє мєтєлїєв тє будїєвськїє
окуть.

Львів, вул. св. Аннїє ч. 11. в
Фєбрїєкє: Вїдєвє XIII. Anschützgasse 32.
Вїдєвє XV. Haberlgasse 16.
Firsdorf коло Wiener-Neustadt.
(N. Oest.)

89 8—12

Двєох хлопцїєв до посїлєкїє

прїємє Друкарнїє „Дїєлє“. — Вїєскєнїє
в Канцєлярїї Друкарнїє, — Львів, Ринєк ч. 4.
II. нєв. від 3—12 гєд. пєрєд нєч. і пїє 2-4
по полуднїє.